

Esimene 1900 a.
saadik festew

Kunstlikude fiwide

tööstus!
Wene riigis

Robert Kütter

Wiljandis.

A. Renniti trütkoja trükk
Wiljandis.

AR

Fr. R. Kreutzwaldi
nim. ENSV Riikik
Reamatukogu

94 060

Tööstuses ehitatakse paigalseiswaid kui ka ümberweetawaid westfisi, alumise ja pealmise jooksuga.

Walatakse igat sorti kunstlikka westfikiwa, ka krubi loorimise, poleerimise kiwa ja jahwatamise jaoks kunstlikka kiwi kordasi, mis iga mölder, ühestulewa kiwi kittiga oma õhufeseks kulunud kiwidele nõnda külge saab panna, et need korrad enne läbi kulumist lahti ei tule. Peale selle weel schmirgel käiafi, tahkusi ja wiktati luistusi.

Kiwid ja jahwatuskorrad mis mina omas wabrikus walan, saawad iseäralisel wiisil walmistatud mille tõttu nemad sugugi teritamist ei tarwita, waid iseeneses ikka parajad terawad seisawad, ainult õhusooni tuleb järgi raiduda.

Ka wõtab töökäsi oma peale möldrite kodus wanadele kiwidele peale walamise ja nimelt nõnda, et kunstlik kiwi siledalt wanale kiwile külge saab walatud ja hästi kinni seisab, wastutuse peale. Siledalt walades jääb raske aukude raidumine ära, ka ei lähe kallist materjali aukude fiske raisku.

Sealsamas on ka ladu, kust igakord täitsa head kunstlikku kiwi materjali osta ehk kirjalikult tellida wõib.

Nimelt walget ranni, mis oma lõwaduse ja kareduse läbi kasulik kunstlikkude westfikiwide tarwis on.

Ka niisugust materjali millega talwel wäljas kül-maga hästi lõwafi kiwisi walada wõib.

Jga töö kui ka materjali headuse eest saab täielik wastutus.

Õstjad saawad täieliku juhatusel kuidas ostetud materjaliga töötada tuleb ja siledatele wanadele kiwidele külge saab walada, hinnata ligi.

Radus on ka willamasiuade tarwis uusa, kui ka pruugitud kraasa, puhastamise kraasa, poola nõõri, puhastamise schmirgelit jne. paraja hinna eest saada.

Wäljamaa turbinide, motoride ja masinate üle, mis möldrid tarwitawad, antakse juhatusi.

Neude hinnakirjad ja katalogid on seal näha.

Seletuseks.

Kunstlikud vesikiivid walatakse enamiste schmirgelist, tulekiivist, magnesiist ja chlormagnesiumi wedelikust kokku.

Schmirgel ja tulekiwi on täitmise materjal, nagu müürisepal kiwid ja kruus.

Magnesi ja chlormagnesiumi wedelik aga kokkukõbitmise juures, nagu lubi ja wesi.

Wesekiwige tegemise juures on tähtis, et täitmise materjal „sömer“ kõwa ja terawakandiline on. Kõbitmise materjal magnesi ja chlormagnesiumi wedelik peawad täitsa puhtad ja kõlbulikul selle töö jaoks olema.

Et aga magnesiit chlormagnesium nõndasama maa seest wõetakse, nagu lubi ja wesi, sellepärast on nemad mitmesuguste ollustega segamine, millest wabrikud netid enne puhastawad.

Wõneste lohast leitud magnesiiti ja chlormagnesiumi on wõimalik nõnda puhastada, et nemad kunstiliseks kiwide walamiseks kõlbuliseks saawad.

Teistest kohtadest saadud magnesiiti ja chlormagnesiumi jääb peale puhastamise mitmesugust ollust, millede tõttu walatud kiwid pragust täis lähewad ja wiimati ära lagunewad.

Suuremal osal magnesiitil ja chlormagnesiumil on see wiga, et nendega walatud kiwid ajajooksul oma juurust muudawad, enamiste ilka suuremaks lähewad, kui nemad warsti pääle walamise on.

Miisugune materjal ei kõlba wanadele kiwidele peale walamiseks, sest kui peale walatud kunstikiwi ennast suurendama hakkab, aga wana kiwi oma olekusse jääb, siis ei aita üheski rohi, kas olgugi terasest, siis kiskus uus walamise kord wana küljest ilka lahti, On weel wana kiwi sisse augud raiutud, et nende läbi kunstikiwi kinni hoida, siis kiskus kunstikiwi ennast aulude seest wälja, nõndu et wanakiwi tükiid ühes tulewad ja mõlbril wiimati kunst ega ka wana kiwi ei ole millega jahwatada.

Sga kord ei ole ka magnesiil ja chlormagnesiumil ise süüdi, waid puhastamise wiis wabrikus kaupmeeste

omataju püüdmise ka nendelt hooletu ja mõistmata ümberkäimine.

Nõnda lisab mõni kaupmees odawat walget pulbrit magnesiitile selle ehl teedab chlormagnesiumi rauast katlas, weega milles mitmesugusi ollusi sees on ja walab wiimati mustade nõude sisse.

Suuremate kaupmeeste juures teedawad ja segawad poisid materjali, nõnda kuidas neil hõlpsam on, sest neisse ei puutu see, kui mölder halwa kivi saab.

Et kunstlikude kivi materjal kaunis kallis on, ja et teda enam tarwitada ei saa kui walamine nurja lähel, waid siis see raha mis materjal maksis, maha on wisatud, ja peale selle weel wesse seisma peab kuni uut materjali muretsetakse.

Sellepärast peaks aga materjali tellija ainult sealt ostma kust palju teija möldrid head materjali, paraja hinna eest saanud on, kus tellimised ruttu ja õiglaselt ära õiendatakse.

On palju äriisi kes nimelt tellimisi alles mitme nädala pärast arabiendawad, et selle läbi tellijat uskuma panna, nagu oleks neil nõnda palju tellimisi ees, et warem võimalik ei olnud. Kuna aga tõe poolest mida rohkem tellimisi, seda kergem ja hõlpsam neid ära õiendada võimalik on.

Mõni äri kuulutab, et tema wõisilemata odawalt kunstikivi materjali müüb ja nimelt 3, 4 ja 5 rbl. eest 1 tolli jagu materjali. Tellitakse temalt 6 tolli jaoks materjali, siis saadetakse mõnda wähe, et ainult 3 tolli walada saab.

On ka äriist kellel materjali puuda hind tõesti odaw on, selle pakkimise aga õige kallilt rekendawa nõnda et materjal wiimati siiski kaunis kallis tuleb. Näituseks 8 puuda wedeliku pakkimine 5 rbl. ja 10 puuda tulekivi pakkimine ühe lihtsa kuusepuust tünni 2 rbl. 50 kop.

Et niisuguste kuulutuste peale sisse ei tutuks, peaks tellija enne kaupmehelt järel pärima, palju see 1 tolli peale materjali rekendab.

Minul on oma 10 aastasel töötamisel korda läinud wabrikut leida kes iltka ühesugust head materjali wal-

mistab, walan ka juba aastai wanadele kiwidele siledalt peale ilma kartufeta, et uus walung enne läbikulumist wana kiwi küljest lahti tuleb.

Ja et minul ainult kiwiwalamise tööstus on, talitan materjali walamises ettevalmistamist ja keetmist kõik ise, selleks wõin ma materjali julgest soowitada, ja nimelt siledalt wanadele kiwidele peale walamisesks.

Et mina wanaduse pärast oma äri nõnda seada tahan, et ma edespäi enam sugugi wälja walama ei sõida, olen selle peale rõhku pannud, et igakõs kes minult materjali tellib, selle ka täitsa hää saab. Materjalile annan hinnata kerge arusaadawa õige walamise õpetuse ligi. Seda tunnistawad selles raamatus paljud mõlbrid.

Oma wastutamise peale mina abiliselt wälja ei saada, nimelt sellepärast, et nende läbi mina kergesti palju kahju wõin saada.

Kes arwab, et tema sõmera muialt odawamalt saab, wõib ka minult ainult webelikku ja pulbrit telli, peab aga sõmera ja jämeduse teada andma, muudu ei tea õpetust saata; palju igat panna tuleb.

Peale selle wõib ka minult niisugust materjali saada millega walatud kiwid aastade wiisi wäljas külma ja wihma läes seisdes mingit kahju ei saa.

Mitmel näitusel nägin kunstkilla westikiwisi milledel enne pakkust wilty ümber oli ja siis laubadest lastide siise pakitud, ja kui ma nende wäljapanekatelt küsisin, mispärast kiwid nõnda hoolsalt on pakitud, sain wastuseks, et muudu tee peal, niiske ilma tõttu kiwid wigaseks saawad, wist ära sulawad.

On ka mitmel nõnda pakitud kiwide ostjal seda ette tulnud, kui nemad kiwisi warsti töötama ei pannud, waid mõni lühite aeg wäljas seista lastiwad, siis need sinna-samasse ära lagunesiwad.

Minul seisawad aga walmis walatud kiwid suwel ja talwel wäljas räästa all, kus nemad kõik mis älewalt tuleb, nagu wihma, lume ja külma wälja kannatama peawad.

Et iga sügise siis kui westilised uutsega westile tulema hakkawad minule korraka kõiksugusi tellimisi tuleb.

Maitufels: Jaatle minule hommenist materjali Wöru waf-
sali, tulge homme materjaliga Bärnuſſe, ſaatle minule
dige ruttu üks paar kiwiſi; ülehomme tahan neid jooks-
ma ſeada jne. Et mina ennast uutſe ajaks mitmeks ei
ſaa munta, pean kõiki keſ omale heaſi kiwiſi ehk mater-
jali ſoowitwad, paluma, et nemad oma tellimistega wa-
remalt ruttakſitwad.

Niiſugufe hiljaks jätmiſe läbi ſaaks mõni palju roh-
lem tahtju kui et ſelle rahaga miſ tema neilt weſklikeſtelt
teeninud oleks miſ ära pidiwad minema ſelleks et kiwid
jooſes ei olnud, oma eſimeſele wõi teiſele paarile mitu
tolli kunſikiwi walada oleks wõinud laſta.

Tellimiſi kui ka küſimiſi palun aruſaadawalt kirju-
tada aga mitte nii nagu mõni küſib, miſ maksab üks toll
kunſikiwi; adreſſ ja alltiri nõnda ſegane, et wõimata on
aruſaada.

Tellimistel kui ka küſimustel on tarwiſ teada anda
wana kiwi laiuſ, pakſuſ, ſort, miſſugufe töö tarwiſ, mitu
tolli ſoowitaks, ligem raudtee jaam palju maad jaamast
weſkile on ja adreſſ ſelgelt ja täielikult kirjutada.

Kunstlikud kiwitorrad jahwatamisels.

Nõnda nagu iga töö arenemist tarvitab, enne kui teda heaste teha saab, nõnda tarvitab ka kiwide walamine õppimist ja teadust, enne kui heast kiwist walada saab.

Sellepärast saawad kiwid mis õpetuse järgi walatakse, ja ka noorte walajate kiwid wäga harwa päris head.

Oleks õigen ainult täitsa õpinud kunstlikkude kiwide walaja meister siis on selle töu töötamine wäga kallis.

Kõik seda tähelepannes olen abinõu leidnud kuidas mõlbrid omad õhufesels kulunud kiwid hõlpsaste ja odaste wäste uuendada saawad.

Selle jaoks walan oma tööstuses kunstlikka kiwitorrast jahwatamise jaoks, smirgelist, allist tulekiwist, walgest ränist, smirgel ja tulekiwi pooleks ja smirgel ja räni pooleks pantud segamini kokku walatud.

Nendel jahwatus korradel on raud wits peal mis korra paksusest poolteist tolli laiem on, nõnda pannakse jahwatus kord wanale kiwile kui müts peale.

Jahwatus korrad saawad iseäralisel wiisil walatud mis tõttu nemad sugugi teritamist ei tarwita, waid itka iseenesest amarad terawad seisawad, ainult õhusooned tulewad järgi raiduda.

Pannakse 4 jalalistele kiwidele alumisele 3¹/₂ ja pealmisele 4 tolli paksud smirgelist jahwatuskorrad külge, siis saab nende kiwidega 500000 puunda teri jahwatada enne kui korrad läbi kuluwad.

Smirgelist jahwatus kord on muidugi kõige parem pantakse smirgel walge räniga pooleks, siis saab ka hästi hea kiwi, walge räni üksteisega jahwatab palju paremin kui üksti wäljamaa liiwa kiwi, lõikab toorel wiljal sõklad hästi peeneks ja ei patata kunagi ära.

Jahwatus korrad pantakse wanadele kiwidele kiwitiga külge ja seisawad wiimase terani küljes. See töö on nõnda lihtne et iga mõlber seda hõlpsasti ära teeb. Ka talwel saab seda teha. Mõlemad kokku pantawad kiwi pinnad määratakse ühes tulewa kiwitiga kokku ja siis tõstetakse jahwatus kord wanale kiwile peale ja teisel päewal wõib juba jahwatada.

Minu jahwatus lord ei larda nõnda hõltsaste niis-
gust kui teiste kiwid ehk teistelt ostetud materjalist wa-
latud kiwid, sellega mõib ööb ja päewad järgi mõõda päris
toorest wilja jahwatada ilma et mingit wiga saa-
wad.

See on kerge ära proowida, pantagu tükike minu
lorradest teiste kiwi tükkidega ühes leema, siis näete, et
minu kiwi tükk alles lõwa on kui teiste kiwi tükkid juba
pehmelis keenud on.

Minu jahwatus lord on mõldritele kasulit
uudis mis tarwis ära on proowida.

Et mõldrid proowimisel suuremat kahju ei saaks
wõtan lorrad tagasi, niipea kui nemad jahwatamisest ei
kõlba ja litiga wanadel kiwidel küljes ei seisja.

Kunstlikkude jahwatusfordade hinnad ühes raudwitsjadega mis neil peal on, 3½ tolli paksud jahwatusfordade Hinnad.

Kordade laius tollides.	Jahwatus for- rad Smirgelist.	Jahwatus for- rad walgest lu- lestiwiisi.	Jahwatus for- rad walgest rü- nissi.	Jahwatus for- rad tulekwiisi ja smirgelist pooleks segamini.	Jahwatus forrad walgest rünnist ja smirgelist pooleks segamini.	Ühe jahwatus torra firripa- nemise kwiisist.
	Rbl.	Rbl.	Rbl.	Rbl.	Rbl.	Rbl.
36	32	20	21	26	27	2
37	33	20	21	27	28	2
38	34	21	22	28	29	2
39	35	21	22	28	30	2
40	36	22	23	29	31	2
41	37	22	24	30	32	2
42	38	23	25	31	33	3
43	39	24	26	33	35	3
44	41	25	27	35	37	3
45	44	26	28	37	39	3
46	46	27	30	38	41	3
47	48	28	31	40	43	3
48	50	29	33	42	45	3
49	52	30	34	44	47	3
50	54	32	36	46	50	3
51	56	34	38	48	52	4
52	59	35	40	50	54	4
53	62	36	42	52	56	4
54	65	38	44	54	58	4
55	67	39	46	56	60	4
56	70	40	48	58	63	4
57	72	42	50	60	66	5
58	75	44	54	61	69	5
59	78	46	56	63	73	5
60	82	47	58	65	75	5

Jahwatus kordasi wõib ka paksemaid telli kas wõi
12 tolli

Paksematel kordadel ei:õusu hind mitte nõnda pal-
ju tolli pealt kui selle tabeli järgi 1 toll maksma tuleb,
hästi vähem.

Tellimise korral on tarwis üles anda kordade sort
ja paksum, wanade kiwide sort ja laius, silma augu laius,
karika suurus ja mitme araline. Misjaguse töö tarwis
kiwisi kõige rohkem tarwitakse, tellija selge adress ja raud-
tee jaam, kuhu lorrad saata tulewad. Hinnast on pool
minule sisse saata teine pool wõib siis maksta kui raud-
teelt wastu wõetakse.

Aupaklikult

R. Rütter.

Linnuistused:

Kõrgesti auustatud herra!

Teatan teile selleläbi, et Robert Rütter, Wiljandist
sini Smaweres minewal aastal kabele õhukeseks kulunud
kiwile kunstliku korra külge panni. See töö on hea, selle-
pärast wõin teile R. Rütter'id soowitada.

Smawere mõisas,
17 juulil 1909.

G. von Pistorhors.

Teilt saadud jahwatus lorrad töötawad suurepära-
liselt ja seisawad kiwi litiga wanadele kiwidele külge pan-
tult heaste kinni.

Pihkwa, Lapolowos
29. jaanuaril 1910.

N. Riis.

Teadustan, et teilt saadud jahwatus lorradega täiesti
rahul olen, nad jahwatawad hästi, ja seisawad tele kiwi
litiga külge pantud wanade kiwide küljes kõwaste kinni.

Tulewal sügisel tellin teilt weel jahwatus kordasi.

Selli- Rõpus,
20 weebruari 1910.

J. Linguš.

Teie küsimusa peale teadustan teile, et teie kunstli-
wid, mis teie 1906 aastal minu wanadele kiwidele peale
walasite, senini kõwaste linni seisawad ja nendega rahul
olen.

Halliste Venhofis,
13 weebr. 1910. Nuupakkikult A. Mathisen.

Teilt saadetud materjal oli väga hea, ja wala-
mine läks minul hästi.

Uwaldan teile meterjali eest tänu ja tellin edespidi
ainult teilt.

Wõru Saluses,
13 weebr. 1910.

A. Sassiad.

Auustatud herra H. Rütter!

Weskeliwid mis teie 4 aastad tagasi minult wala-
site töötawad kiiduwäärt; ka see, mis ühel teisel walatud
oli ja ära lagunes, töötab peale teie parandamise heaste.
Üheltalt olete teie oma töö juures meister,

Palju tänu saadan tublitöö eest.

Wana Põltsamaa Wirtsjärwel,
5. weebr. 1910.

D. Puhk.

Teatan teile, et need kaks paari, läbi uued kunstlikud
weskeliwid, mis teie 1906 aastal minu Purde weskisse
Helme wallas walasite, väga hästi töötawad ja mina
nendega igapidi väga rahul olen.

Pillistweres,
9. augustil 1908.

Dr. Voorberg.

Et ma nende kiwidega, mis minu wanadele kiwidele
peale walasite, juba poolteist aastat olen jahwatanud,
sellepärast wõin tunnistada, et küll paremaid kiwisid olla
ei saa, sest nad on kelpaigas suuremaid ja ääredest wäit-
semaid aukusid täis, jahud saawad hästi peened, ka kulu-
wad need kiwid lütle mata wähe, nõnda, et paljalt neli
torda aastas õhu-soona sügawamaks olen raiunud.

Türi-Mõiku Ketta tuulewäski,
3. jaanuaril 1904.

D. Kiriisaar.

Kunstikiwi jao mis H. Rütter minewal aastal minu

põllutiividele peale walas, on lõwab kuluma ja teewad head jahu.

Pärnu-Jakobi Kaimal,
8. weebr. 1910. Taluwesti omanik R. Reimann

Tunnistan sellelõbi, et R. Kütter suwel 1906 Eigtwere mõisa weste tiividele peale walas ja et mina tema materjalidega, kui ka tema lõbga wäga rahul olen.

Eigtwere mõisas,
14. nowembril 1907. W. v. Z u r - M i h l e n.

Tunnistan, et Teiest meile walatud tiwid pooltsele aasta jooksul lõesti wäha kulunud on, ja ilma teritamata ka päris toorel wiljal lõllad nõnda puruks lõikanud, et jahud ilusad peened saawad, peab ütlema, et tiwid lõesti kunsttiwid on.

Rawilba Raamil,
1. märts 1910. G. Normann, mölder: H. S u s i.

Sügisel 1906 aastal walas Herra Robert Kütter minu jahu tiividele 3 tolli kunstliski tiwi peale, mis senini wäga hästi lõotawad, selleks lastin Herra R. Kütterit neile samadele tiividele täna unesti walada.

Abja Kille westil,
23. jaanuaril 1910. Möldermeister F. W e b e r.

Teatan teile, et juba palju aastad kunstliska tiwisi olen walanud, aga alles nüüd kui teie materjalist walama hakasin pean ütlema, et kunstlised tiwid head ja kasulikud on. Teie materjalist olen kahe aasta sees kolmele paarile põllutiividele teie õpetuse järgi siledalt peale walanud tiwid seisawad lõwaste kinni ja ei karba niiskust ega soojaks minekut.

Walga lähedal Raawitsa westil.
1 märtsil 1910. W. M e t u s a l a.

Teie kunsttiwid mis teie suwel 1908 aastal siledalt minu wanadele põllutiividel peale walasite seisawad praegust weel lõwaste kinni, kuluwad wähe ja lõotawad hästi,

aga enne teid waldas üks teine, ta raius palju aula sisse
aga sellegi pärast läks pea lahti.

Taewere Juurika weskis,
13 augustil 1909.

J. Binsol.

Kunstkiwid, mida teie sügisel 1907 aastal minule
walasite on hästi kõwad kulumise wastu ja teewad hääd
tööd, nii et mina täiesti Teie tööga rahul olen.

Karksi mõisa Turwa weskis,
27 märtsil 1909.

G. Ormison.

Lunniſtan Teile, et Teilt minule walatud kiwid
pool rohkem jahwatawad, kui minu endised Saksamaa
kiwid, seal juures aga wähe kulumad ja ikka terawad sei-
sawad. — Tänon ka wäga õpetuse ja materjali eest, mida
mulle andsite, mina olen juba kolmele kiwile peale wa-
lanud ja kiwid on kõik head saanud.

Wastse-Nurſi mõisas,
23. juulil 1904 a.

J. Rossi.

Suur tänu teile hea materjali ja õpetuse eest kelle
järgi mina omadele kiwidele siledalt peale walastin, nüüd
töötawad nemad palju paremini ja rohkem kui enne.

Abja wallas,
31. jaan. 1910 a.

J. Kiljal.

Herra R. Klitter waldas juwel 1908 aastal minu
tuuleweskis kiwidele siledalt kunstkiwi peale, sestsaabik löi-
kawad kiwid toorest ja kuitwa wilja hästi peeneks ja wa-
latud kord seisab hästi kõwasti kinni.

Wiljandi wallas
Luffis 11. augustil 1909.

T. Maala.

Teie walatud kunstkiwidega olen täiesti rahul, sest
nad lõikawad igal wiljal kuitwal kui niiskel kleeb pee-
nelt, seisawad ikka terawad ja kulumad ütleмата wähe.
Jahu tuleb ime ilus.

Räbina Jõe-Waara,
16-mal jaanuaril 1907 aastal.

Gustaw Waltson.

Teilt ostetud materjalist walatud kiwid töötawad

wäga hästi, kui ütlen pool paremini kui sellest materjalist mis teie ligidamalt walajalt sain, siis on sest wäha, tema materjaliga sukkuusin siisse.

Zuhalane Anikatfi,
31. jaanuaril, 1910 aastal.

J K e e r u t a j a.

Tunistan N. Pütterile, et mina temast walatub kiwibega hästi rahul olen, sest nemad teewad häid jahust ja sefawad ilka terawad.

Larwastu Iosfis,
11. jaanuaril 1904 aastal.

G. v. Mensjenkamff.

Tänan teid selle hea materjali eest mis minule saatite, walasin teie õpetuse järgi oma põllukiwidele file-talt peale.

Sahtitulekut ei ole karta ja kiwid töötawad igat pidi hästi.

Dubowa Sadorjas,
2-sel webruaril 1910 aastal.

J. J w a n s o n.

Ühe aasta töötamise järele, Teilt minu auruwesti walatub kiwibega wõin tunnistada, et need kiwid tõekesti hästi jahwatawad ja ka häid tangust teewad. Selleks soovitan Teid igale mõldrile kui auusat, ajakohast ja asjatundjat kiwiwalajat.

Häädemeeste mõijas,
9. detf. 1907.

H. L u h.

Tunistan, et kunstkiwid mis teie 1908 aastal siledalt minu wanadele kiwidele peale walasite, senini töwasti kinni on ja hääd tööd teewad.

Et teie töbga kõiki pidi rahul olen soovitan ka teistele Teie äri.

Abja Wikamatfi,
30. augustil 1909 aastal.

P e e t e r M u d a r.

Teie läest ostetud materjalist olen mitu korda walanud ja kõik on wäga hääd saanud.

Wana Nurfi Kalo
1. webruaril 1910 aastal.

J. A l k n i s.

Tunnistan, et herra N. Rütter minule miu lorde kunstlika kiwa walanud on ja löil on hästi töötanud.

Wõifiku Källmoja,
11. septembril 1909 aastal.

N. R a s b e r.

Kunstikiwi, mis N. Rütter sügisel 1906 aastal minule walaš, on hästi löwa kuluma ja teeb ilusa töö. Et tema küll filebalt kunstikiwi wanale kiwile külge walaš, näitab see paremini kinni olema kui ühel teisel walašal, kes enne minule walaš ja tappisi kisse ratuda lastis.

Minu westis töötawad juba wiiet aastat kolm paari kunstikiwa.

Uuwesti Wiljandis,
7. märtsil 1907 a.

J. R ö p m a n n.

Teilt soowitatud materjalist walašin oma tuulewesti kiwidele filebalt peale. Suhtus, et äkilise tuule läbi kiwid õige suure põrutuse saiwad, aga fitsti on nemad löwasti kinni. Et teiega igapidi rahul olen soowitan igale ühele teilt julgesti materjali osta.

Wõides,
23. jaan. 1910 a.

G. K l e m e t s.

Teilt walatud tats paari uusi kiwa olen nüüd täitsa ära proowinud, ja pean ütlemä, et need kiwid palju rohkem ja paremini töötawad kui ühedki teised kiwid ja selle juures wäga wähe kuluwad. Nende kiwidega wõib järgimööda rullid, otre, laeru jahwatada ja tangu teha, töö saab ilka hea olema, olgugi willi niiste.

Wõhmas,
1. fel märtsil 1904.

J. T e l l i s a r.

Tunnistan, et N. Rütter suwel 1908 siin ühele paarile peale walaš, töö on hea, sest kiwid kuluwad wäha ja teewad hästi jahu ja tangu.

Imaweres,
14. septembril 1908.

H. J a a t o b s.

Suur tänu õpetamise eest, mis minule kiivivalami-
fets andsite. Müüb olen juba kolmele kiivile peale wala-
nud, kiivid saiwad kõwad, ka jahwatawad $\frac{1}{3}$ rohkem läbi
kui minu endised liitwa kiivid.

Sikowitsas,
1 weebruari 1904.

A. R a n g e r,

Tunnistan, et H. Kütter juwel, 1904 a. minu mõisa
Behowa meslekiividele peale on walanud, ja minu möl-
der tõendab, et need kiivid seitsaadiit hästi tööstawad.

Suure-Rõpuš,
9. detsembril 1906.

A. v. S t r y k.

Olen juba 3 aastat H. Kütteri materjalist wala-
nud ja ilka heade tagajärgedega, sellepärast soowin igale,
kes omale heasti kiivisid saada tahab ainult H. Kütteri
materjalist walada.

Regulbis,
23. jaan. 1910.

J. T ö l l e.

Kunstikiivid, mis minu põllukiividele minewal aastal
peale walasite, on tihedab tulumise wastu, lõikawad
kneed hästi peeneks, teewad ilusad jahud ja on tangu te-
gemiseks hästi head.

Holstre Sombaku westi,
15. juulil 1905 a.

J. P o t t e r.

Teilt saadud materjal ja õpetus on minule palju
rõõmu teinud, walasin siledalt peale, seisab kinni kui üks
kiwi ja jahwatab heaste olgu wili toores ehk kuuw.

Häädemeestel,
24. jaanuaril 1910.

J. G u s t a f s o n.

Teie kiividega olen täiesti rahul, sest jahukiivid lõi-
kawad kõiksugusel wiljal kneed hästi peeneks, ja tanguli-
wid teewad ütleмата ilusaid tangusid, ja et teie kunst-
kiivid wanadele kiividele siledalt ilma mingisuguste abi-
nõudeta külge walasite, siisli olen julge, et nemad enne
äratulumist lahti ei tule.

Sarkma mõisas,
13. oktobril 1906.

Möldermeister E. R i o r.

Need kiivid, mis teie 1908 aastal siledalt minu wana põllukiwidel peale walasite, on praegust kõwasti kinni, fuluwad wäha ja lõikawad ka toore wilja kiled hästi peeneks,

Holstre Pättil,
1910 a.

R. Einroos.

Täna Teid soowitud materjali eest, olen juba lahele paarile peale walanud, ja walatud kiivid jahwatawad suurepäraliselt.

Dubnüs,
8 weebruari 1905.

J. Paal.

Walamise õpetus ja materjal, mis minewal aastal R. Pütterilt sain on minul kõige õnnelikum juhtumine olnud selle aja sees kui weelid pean.

Kioma Mofsi weelil,
12 jaanuaril 1905 a.

J. Toom.

Teile wastuseks teatan, et kiivid parajad kõwad on ja hästi töötawad.

Saswa wallas,
23. jaanuaril 1910.

J. Eich.

R. Pütter on meie kaks weelikiwi walanud ja selle töö hästi teinud.

Sabjaares,
26. mail 1904.

E. v. Hartmann.

Teilt ostetud materjal seisab ilma mingisuguste tap-piteta kõwasti kinni ja töötab wäga hästi,

Puiatu Lohwriil,
25 jaanuaril 1910 a.

P. Pill.

Teatan, et teiest walatud kiivid äli head on. Ka-hetfen et mina neid juba ennemalt pruutima ei hakkakud.

Difu Kalbre,
13 juunil 1905.

R. Linke.

Teilt kolm aastat tagasi walatud kiwid on head ja lõwad.

Penoojal,
2 weebr. 1906.

R. U i b o.

Kunstlikud kiwid, mis R. Rütter minu põllu-kiwidele lihtsalt ilma aukude raunimist ehl tappide panemist filedalt külge walaš, seisawad hästi linni, jahwatawad suurepäraliselt ja teewad ka häid tangusid. Selleks wõin R. Rütter'it kui liht tõstist, tublit kiwiwalajat igale soovitada.

Wana-Kariste Lolli weskte,
10. detsembril 1905 aastal.

W. S a a p a s.

Herra R. Rütter Wiljandis!

Annan Teile sellega teada, et ma nende kahe päris läbi nne weskikiwidega mida Teile 1906 aastal minu Helme Purde weskli tarwis walasite wäga rahul olen. Tähendatud kiwid jahwatawad wäga hästi, neid on lüua aja järele tarwis terita.

Billistweres,
5. weebr. 1910 a.

Dr. J. L o o r b e r g.

Teistest walatud kiwidega olen hästi rahul, sest Teilt pruugitud materjal on hästi parem kui sellel walajal kes paari aasta eest minule walaš.

Dlustwene Jaska weskil,
sel 15. septembril 1905 a.

J. G r ü n b a u m.

Teilt saadetud materjalist olen oma maakiwile filedalt ilma aukudeta peale walanud, praegu seisawad kõwaste linni ja teewad head tööd.

Sürgawere mõisa.

Möldes J. A g u t a n d.

Teilt minewal aastal minule walatud kiwid jahwatawad hästi ja ei anna liiwa ja on praegust kõwasti linni.

Kabala Arimal
1. weebr. 1910,

M. P e s t i.

R. Rütterilt walatub kunstikivibega jahwatan juba kolmat aastat, ilma et mingisugust wiga ette oleks tulnud, nad on kõwad kuluma ja ka niiske wilja tarwis ütlemata head.

Sammerpalo mõisa weste,
23. juunil 1906 aastal.

Möldermeister C. Maltenel.

Teatan, et Teiest walatub kividega hästi rahul olen, sest nad lõikawad kõik kreed hästi peeneks, nõnda et muud midagi järele ei jää, kui puhast jahu.

Eõhawerris
19. sept. 1904 a.

N. R o l b e r g.

Kunstikivid, mis R. Rütter wiiie aasta eest minule walas on täiesti head, kuluwad wäha ja töötawad korralikult. Peale selle olen temalt mitukorda materjali tellinud ja kõik head saanud.

Rõuge mõisa westil
26. jaan. 1909.

R. P a l m.

Tunnistame, et kivid mis R. Rütter meile walas, tõesti wäha kuluwad ja ilma teritamata kõigil wiljal sõklad hästi peeneks lõikawad, nõnda et jahud ilusad pehmed saawad.

Nue-Karkla mõisas
26. aprillil 1905 a.

Walitseja E. Peterson.
Mölder J. Leithas.

Kuupakkikult teatan teile, et kivid mis Teilt saadub materjalist walasin wäga rahuloldawad on, jahud saawad ilka head, olgugi wili kuwatamata.

Bahuwere, Soosaare westi,

J. S a m o n.

Mina olen Teilt walatub kividega täiesti rahul, sest nemad jahwatawad hästi.

Kõo Sepa talus,

J. L u i f.

Tunnistan et Herra N. Rütteri walatud kiwid hästi head lõikama on ja et nendega ka peenemad jahu teha saab. Kõwabus on neil rahulolewat ja wastupidawus hea. walatud sai 1906 aastal 25 juulil.

Türi Alliku Ketta külas,
9 weebruari 1910

Mölder D. R i w i s a a r.

N. Rütter watas juuli kuus 1907 a. Kabbia mõisa auru-vestki 5 jalalistele kiwidele peale. Täna 6 kuu jahwatamise järele tunnistan, et kiwid kõwad on, wäha kuluwad ja häid jahusi teewad.

Kabalas,
21 jaanuaril 1908.

Ülemwalitseja E. E i c h e n,

Teilt saadetud materjalist läks minul walamine hästi paremine kui seda lootsin. Walasin Teie õpetuse järele silevalt külge, praegust on walang kõwaste kinni ja jahwatab nõnda hästi, et paremine tahta ei oska.

Sellepärast saan Teid oma nurkas kõigele soovitama.

Simmamis,
28 jaanuaril 1910

T. S i p s a l.

Teilt sätisel 1908 aastal, kui juba mitu kraadi külma oli, walatud kiwid on praegust läbi head.

Et küll silevalt külge watasite, on nemad mitu suuremat pöratust wälja kannatanud, nagu neid tuulewestel äkilise tuule läbi ette tuleb.

Sellepärast soovitan teid kõigile, kes omale häid kiwisi müretseta tahawad.

Wana-Tänafilmas,
1 weebuaeil 1910

J. M i t t.

Teadustan teile et materjaliga mis minewal suwel Teilt ostsin niisama heasti rahul olen kui sellega mis 1906 ja 1908 teilt sain. Minu 3¹/₂ jalalistel kiwid jahwatawad nüüd tunnisi ruffit 12 ja laeru 17 walla läbi.

Spitu w. Brindi westil
18. weebr. 1911.

R. L u t z.

Teilt siin valmistatud kunstkiivid töötavad mõlemad paarid hästi.

Mina olen Teie tööga rahul.

Uues Pornuse Mõijas.

28 juulil 1909.

L. v. B o c k.

Tunnistan, et R. Pütteri walatud kiwidega väga rahul olen, sest nemad seisavad, siledalt külge walatult, kõwaste kinni ja teewad ilusaid jahu ja tangu.

Soosaare Kortsul,
2 weebruaril 1910.

L. P e e m u t.

Minul on auu teile teatada, et teilt tellitud jahwatus korrad üli heasti töötavad, ka ütle mata ilusaid tangusid teewad. Teilt saadetud kittika wanadele kiwidele külge pantud seisavad nemad kindlast kinni. Saan ka teistele mõldritele Teie jahwatus korrasid soowima.

Пековской губ.
Сосѣдской вол.

J. W i l t s.

Teatan Teile et materjalist mis Teilt sain Teie õpetuse järgi oma põllukiwidel siledalt peale walasin. Walang ja wanad kiwi on kui üks kiwi koos ja jahwatab ilusaid jahusi ka toorest wiljast.

Kulumise wastu on nemad wisad wastupidama.

Kuriku w.,
20 weebruaril 1911 a.

Mõldermeister A. Grenbaum.

Kunstlikud korrad mis Teie mai kuul 1910 a. minu wanadele kiwidele siledalt külge walasite on kõwasti kinni ja töötavad heasti.

Abja w.
Paloosal.

H. M u r t.

Ülleminemal suwel Teilt ostetud materjalist Teie õpetuse järele walatud kiwid seisavad wanade kiwide küljes kõwasti kinni ja töötavad väga heasti, palju paremini kui minu teised Schlesingeri kiwid.

Wõistku w.
Diti w.

J. O t t.

Kunstlikud jahwatus korrad mis Teie minu wanadele kiwidel fiedalt külge pandsite töötawad, tõesti paremalt kui minu endised kulsad Junstrohwi kiwid.

Sellega soowin Teie tööd julgesti igale.

Wana Kariste w.
Käo weesti, 12 weeb. 1911.

C. R o w a.

Tunnistan, et jahwatus korrad mis Teilt tellisin wäga head on ja teie kätt peab tublisti kinni.

Selli w. 17. weeb. 1910 a.

S. N a u t.

Kiwid walasin estmest korda ise Teie õpetuse järgi, siisgi on nemad täitsa head.

Sellega tänan teid hea materjali ja lahke õpetuse eest, mina ei ja ära unustama teie materjali igale soovitamaft.

Tallinna Aleksandre w.
Wahimardi weestil,

W. J ä ä r .

Teilt 1909 aastal minule walatud kunstlikud jahwatus korradega olen heasti rahul, toorest wilja saab nendega nõnda sama hästi jahwatada kui kuitwa ka seisowad nõnda fiedalt wanadele kiwidele külge pantud senini lõwasti kinni.

Wastemõija w. Silla weestil
13. weeb. 1911 a.

J. W i i l i p.

Auustatud hra R. Rütter !

Teatan, et Teilt saadud jahwatus korrad, ülihästi töötawad, ja teie kiwikitti abil wanade kiwide küljes kõwast kinni on, nõna et lahti tulemist karta ei ole.

Симапски-Логъ СПб. губ.

J. S o l n a š k r e.

Teadustan teile et kiwid mis minu wanadele kiwidele fiedalt peale walasite kõwast kinni on ja wäga heasti töötawad.

Wana-Kariste Hendrik Ansul
5. jaanuaril 1911 a.

J. R ä w a r t.

Materjaliga mis Teilt mineval aastal tellisin olen väga rahul sest temast walatud kiwid on kõiksugu töö peale head, ja niisleski wiljast teewad nemad ilusaid jahusi.

Mina ja neli ümberkaufset möldrit saame juwel kõit teilt materjali tellima.

Arwita w. Kallsi weksli.

M. L e p p.

N. Rütterilt ostetud materjalist walasin neljale wanale kiwile, tema õpetuse järgi fildalt kunstkiwid peale need seisawad kõwast kinni ja töötawad üli heasti.

Ennemine mitmelt ostetud materjalist walatud kiwid ei seisnud minul ega ümberkaufsetel möldritel siiski kuigi kaua kinni, et küll wanadele kiwidele haugud sisse sai raiutud.

Et Rüttereri materjali juures raske aukude raiumine ära jääb, aukude sisse kallist materjali raiustu ei lähe ja siiski kiwid head ja kõwad saawad, pean igale soowima seda materjali osta.

Peetri kiriku w.
13 webruaril 1911 aastal.

G. H a b e n i c h t

Tunnistan, et N. Rütterilt walatud jahwatus korrad fildalt wanadele kiwidele külge pantud kõwast kinni seisawad ja jahu kui ka tangu ilusa teewad.

Et tema tööga kõigiti rahul olen soowin teda ka teistele.

Dlustwere Ritse weksli.

H. S i i m e r.

Tunnistan, et Teilt 1909 a. minule walatud kiwidega smirgelist ja ränist hästi rahul olen. Et teie küll fildalt külge walasite, seisawad nad kõwaste kinni, ka ei määri nad ennast niisleski wilja jahwatusel, nagu minu endised liiwa kiwid, selledele peale walasite. Kulumine on hoopis wäheane.

Saara mõisas,
6. detf. 1910 a.

J. L e e a r u.

Teatan Teile et kunstkiwid mis minule walasite wäga head on, peened jahukiwid tewad heasti jahusi ja tangu kiwid ilusaid tangusi.

Wastseuõisa wallas
Wolli westi 15. jaan. 1911 a.

J. R a u t.

Aunstatud herra R. Kütter!

Teie materjaliga olen juba üle kümne paari kiwi-
sid walanud ja kõik on head ja wastupidamad olnud.
Iseäranis head ja kõwad saiwad wimased paarid mis
Teilt ülesleitub halli pulbriga walasin.

Holstre w. Eolo westil. Kuupakkikult A. Wares.

Teadustan et materjaliga mis Teilt üleminewal
juwel ostsin heasti rahul olen. Walasin Teie õpetuse jä-
rele kolmele kiwile siledalt peale, kõik seisawad seni kõ-
wast kinni ja tewad ilusaid jahusi ja heasi tangusi.

Raubi w. Kortre westil. Omanik J. A k e l.

Aunstatud herra R. Kütter!

Jahu kiwidega mis Teie aprillil kuul 1909 aastal
minule walasite olen wäga rahul, sest nemad jahwatamad
kõiki wilja heasti, kuluwad wäha ja seisawad itla tera-
wad.

Ka materjal mis teie mulle pärast saatseite, oli täitsa
hea, ma walasin Teie õpetuse järgi ja kiwid saiwad kõwad
teewad ütleмата ilusaid tangusi ja ka jahu.

Kunda mõisas,
2. weebruaril 1911 a.

A. G r i m m.

Teatan jellekäbi, et Teilt minu tuulewesti jaoks wa-
latud kiwidega minu mölber täitsa rahul on, jellepärast
et nemad niiste wilja jahwatamisel mitte ära ei pakata
nagu tema endised kiwid, ka kuluwad nad ainult weerand
tolli aastas.

Särja mõisas,
29. now. 1910.

J. parun Ungern-Sternberg.

Teilt minule walatud kunstkiwid ou nõuda head, et paremaid enam soowi ei osta, ka toorest wilja jahwatawad hästi.

Sänna wallas
6. detf. 1910 a.

A. Urbanif.

Tänan Teid, hra Pütter, hea materjali eest, niisama ka rutulise ja õiglase talituse eest. Kiwid, mis walasin töötawad wäga hästi.

Weriora wallas,
6. now. 1910 a.

Karl Wija.

Tänan Teid südamest selle hea materjali eest, mis Teilt minewal jumel wiisime, sest temast walatud kiwid töötawad mitu korda rohkem, kui minu endised kiwid.

Wõdijõu w. Peie külas,
1. weebbruaril 1911.

M. Moks.

Materjal, mis teilt 1909 aastal ostsin oli hea ja kiwid mis temast walasin töötawad senini wäga hästi, ka pole neil selle aja sees mingid wiga ette tulnud.

Suure-Nõpu Uratji westel,
8 weebr. 1911.

Jaan Kalber.

Tänan Teid wäga, lahke walamise õpetuse eest, kiwid mis walasin saiwad igapidi head, teewad peenet jahu, ka ilusaid tangusi ja kuluwad õige wähe.

Hädbemeeste w.,
16 weebr. 1911.

R. Priidil.

Seitse aastat walasin mitmelt poolt tellitud materjalist ilma et kõlbliku leidnud oleks. Walang andis enamiste sõmerad tangud sekka, jahwatas liiga kuumalt ka tihti tiskus ennast wana kiwi küljest lahti, et küll hulka auke raiutud oli. Näüd kui Teilt materjali sain on kõit need hädad kadunud, kiwid kuluwad wäha ja teewad kõit töö hästi, selle eest tänan Teid südamest.

Wana-Länasjilmas:

A. Peerna.

Tunnistan, et weſtekiwid, mis Hra K. Rütterilt
Jaauaril 1910 tellisin, heaste töötawad.

Waſtſemõisa wallas,
Lemmalõnnu w. 15 weebr. 1911.

J. Jürison.

Teie materjaliga, millest oma põllukiwidele peale
walasin, olen täieste rahul. Kiwid on kestwad ja tööta-
wad heaste, paremine kui ühelgi teisel ſiin ümbruses.

Leiw mõisa Djaſoo weſte.

J. K a m o t.

Olen herra K. Rütteri materjalist 1908 ja 1910
aastal neljale kiwile peale walanud, ja igakord on ma-
terjal täitsa hea olnud. Seda materjali soowitan igale
muretseda.

Wana-Wõidu m,
Werilaskja w.

J. K o p m a n n.

Teie hea materjali kui lahle õpetuse eest tänades,
teatan Teile, et kiwid, mis ma walasin meie ringkonna
weſkide kiwidest kõige paremad on. Minu soowitamise peale
saate ſiit pea rohkesti tellimisi.

Pantoti w.
19 weebbruaril 1911,

K. N o r m a n n.

Tunnistan Teile, et need weſtekiwid, mis Teile mi-
nule üleminewal aastal walaside, ſiamaale heasti tööta-
nud on ja mina nendega täiesti rahul olen.

Waſtſemõisa
Wanadues.

A, K u l d t e p p.

Teilt tellitud jahwatus lorrad seisawad litiga wa-
nade kiwide küljes nõnda kõwaste kiinni, et neid julgeste
wiimase terani maha jahwatada wõib. Ka on nemad
kõwemad ja töötawad parewine, kui need mis ise kodus
walasin.

Nende lordade eest Teid tänades jään auupakkikult

чep. ст. Полна Сиб. губ.

P. Filipſon.

Nasta töötamise järgi mõin Teile teatada, et kiivid, mis Teilt tellitud materjalist valasin, hästi wäha kuluwad. Minu teiste kuufkiwidega wõrreldes on nemad kõige paremad.

Dudowa linnas.

J. K o i d o.

Teilt ostetud materjalist valasin teie õpetuse järgi wanadele kiwidele siledalt külge.

Walang on praegust kõwaste kinni ja töötab heasti ja lõikab ka niiskel wiljal kleep hästi peeneks.

Wano-Kariste Nisul.

14 märtsil 1911

J. S a u l.

Teilt minu auruweski tarwis walatud kaks paari kiwisi kuluwad wäha ja on hästi head iga töö tarwis. Mendega saab ka hästi peenikesi jahusi teha.

Kaanso,
Hendriku weskil.

J. K ü ü r s o n.

Teie küsimise peale teatan, et kiivid täitsa head ja soowimise wäärt on.

Wõistku wallas,

J. H u l t.

Kiivid kellel teie materjalist peale valasin, töötawad õõd kui päewa, minu teine paar seisab nüüd enamiste, sest nende peal ei lase enam ükski weskeline jahwatada. Ei aita muud, kui tarwis suwel Teilt ka teise paari jaoks materjali tellida.

Kõo wallas,
Kulbil.

H. S ö ö d e r.

Teilt 1910 aastal saadud jahwatuskorrad on iga suguse töö jaoks hästi head, kuluwad wäha ja seisawad Teilt ligi saadetud kiwikitiga wanade kiwide küljes kõwasti kinni.

Wigalas,
10. apr. 1911.

H. P a a s i.

Minewal suwel walas H. Rütter minu auruweskiš
ähele paarile wäljamaa kiwibele peale. Tema töb on hääd,
sest kiwid kuluvad wäha ja teewad rohkest ilusat jahu. —

Raisma wallas,
Wilmwere weske

R. A s s a f r e i.

Teabustan, et H. Rütterilt mitmel korral ostetud
materjaliga wäga rahul olen, Tema materjalist walatud
korrad seisawad siledalt külge walatult paremine wanade
kiwibele peal, kui mitme teise materjal aulubega külge wa-
latud.

Saan warsti jalle ühe paari torwis tellima.

Taewere
Tälewere w,

J. K u l l a m a a.

Teatan teile, et kiwibega mis oma uue weski tar-
wis sain täiesti rahul olen.

Torri wallas.

J. T o m s o n.

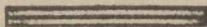
Tänan Teid rutulise ja diglase talituse eest. Jah-
watus korrad mis mulle saatsite seisawad Teile kättiga
wanade kiwibele küljes kinni kui üks kiwi oleks. Ja et
nemad hästi ilusaid jahusi teewad on sestsaadil palju
rohkem weskelisi juure tulnud mille eest Teid südamlisult
tänan.

Gelli w. Niinepõlma weski,
10 nov. 1910 a.

J. T ö n i s s o n.

Olen Teilt tellitud kiwibega wäga rahul, sest nen-
bega saab kõiksugust jahwatusst hästi teha, selle eest tänan
teid südamest. Soowin ka kõigile möldritele teid kui kor-
raliku meistrid ja selle töb täielikult tundjat.

Jäärja mõisas,
11. aprillil 1911 aastal. Möldermeister. F. P e p p l e.

1-11

H. M.
Kittel